

Godkjent referat

Møte 2/2020

Dato 27. mai 2020 kl. 09.00 – 14.15
Sted Skype

Til stede: Geir Øien (leder)
Heidi Austlid (til ca. kl. 10.45)
Nuria Espallargas
Ellen-Marie Forsberg
Marianne Fyhn
Rita Glenne
Lars Holden (fra ca. kl. 11)
Stephen McAdam
Shahzad Rana
Eivind Valen

Observatører: Finn-Hugo Markussen, KD; Espen Dennis Kristoffersen, KMD (før kl. 10.30 og etter kl. 12); Thomas Malla, NFD (fra ca. kl. 12).

Til stede fra Forskningsrådet:

Anne Kjersti Fahlvik (fra ca. kl. 10.15), Hilde Erlandsen, Vidar Skagestad, Eivind Hovden (sak 24/20), André Fossen Mlonyeni, Aase M. Hundere, Jacob E. Wang, Helge Rynning, Øystein Rønning (sak 23/20), Cecilie A. Mathiesen (sak 24/20), Aleksandra W. Haugstad (sak 24/20), Trine Paus.

Sak PSTEKNO 18/20 Godkjenning av sakslisten

Vedtak: *Sakslisten godkjennes.*

Sak PSTEKNO 19/20 Godkjenning av referat

Saksdokument: Saksfremlegg vedlagt utkast til referat fra sirkulasjonssak PSTEKNO 15/20 samt fire godkjente referater, hhv. fra møte PSTEKNO 1/2020 og fra sirkulasjonssaker.

Styreleder gikk gjennom referatene og styret sluttet seg til foreliggende utkast til referat fra sirkulasjonssak 15/20 om bevilgning/avslag av søknader til den løpende IKT-utlysningen.

Vedtak: *Referatet fra sirkulasjonssak PSTEKNO 15/20 godkjennes. Øvrige referat fra sirkulasjonssaker og referat fra møte PSTEKNO 1/2020 tas til etterretning.*

Sak PSTEKNO 20/20 Spørsmål om habilitet

Saksdokument: Saksfremlegg som redegjør for prinsippene for habilitetsvurdering.

Det skal ikke foretas bevilgning/avslag til enkeltsøknader i møtet eller behandles saker der det forventes at inhabilitet vil kunne inntreffe. Styreleder understreket at habilitetsreglene tas på ytterste alvor og ba

styremedlemmene melde inn eventuell inhabilitet.

Vedtak: *Ingen inhabilitet meldt.*

Sak PSTEKNO 21/20 Orienteringer

Administrasjonen informerte om at Forskningsrådets nye strategi er lansert, og at betydningen av de muliggjørende teknologiene ble trukket fram av flere av deltakerne på lanseringsseminaret. Strategien og porteføljeplanene må sees i sammenheng, og også med revideringen av regjeringens langtidsplan for forskning og høyere utdanning (LTP), som Forskningsrådet skal gi innspill til høsten 2021. Den eksterne dialog- og innspillprosessen som skal lede fram til en revidert versjon av porteføljeplanen for muliggjørende teknologier, kan med fordel rigges slik at den også blir en innspillprosess til revideringen av LTP-kapittelet om muliggjørende og industrielle teknologier og en eventuell oppdatering av de nasjonale strategiene på feltet. Styret sa seg svært fornøyd med at det legges opp til en helhetlig prosess.

Styret ble orientert om iverksatte tiltak som følge av covid-19. Forskningsrådet har bl.a. innført løpende mottak av søknader om innovasjonsprosjekt i næringslivet (IPN), der de første ca. 130 søknadene nå er under behandling, samt utlyst 30 mill. kroner til IPN med offentlig-privat helsesamarbeid relatert til pandemien. Forskningsrådet har også utnyttet det handlingsrommet som er innenfor statsstøttereguleringen til å øke støttegraden til et større antall IPN-prosjekter for at prosjektene skal kunne videreføres. Den første brede hasteutlysningen på 30 mill. kroner til koronarelatert forskning endte totalt opp med å finansiere prosjekter for 130 mill. kroner fra en rekke budsjettformål og med medfinansiering fra Mohn-stiftelsen og Kreftforeningen. På direkte spørsmål fra styret svarte administrasjonen at haste tiltakene ikke har gått utover kvaliteten på prosjektene og disse er underlagt ordinær søknadsbehandling før bevilgning.

I juni skal Styret bevilge nye sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI). I KDs budsjett til SFI-ordningen er det midler til 10-12 sentre, men det har vært signalisert i utlysningen at også andre budsjettformål vil kunne bidra. Dette kartlegges nå og eventuell (med)finansiering av sentre vil bli avklart etter dialog med relevante porteføljestyreledere. Styret kommenterte at SFI er en interessant ordning for MT-porteføljen.

Norsk veikart for infrastruktur ble nylig lansert. Hensikten med veikartet er bl.a. å synliggjøre store og viktige forskningsinfrastrukturer som er avgjørende for å nå forskningspolitiske mål. Det er ingen automatisk finansiering av veikartprosjektene. De må levere ny søknad ved ny utlysning av infrastrukturmidler og konkurrerer da på lik linje med nye prosjektforslag.

Vedtak: *Porteføljestyret tar orienteringene til etterretning.*

Sak PSTEKNO 22/20 Observatører i porteføljestyrene

Saksdokument: Saksfremlegg vedlagt KDs retningslinjer for observatører i porteføljestyrene samt liste over observatørene.

Administrasjonen redegjorde for formålet med retningslinjene som Kunnskapsdepartementet har laget, og understreket at den formelle styringsdialogen fortsatt skal gå direkte mellom departementene og Forskningsrådet. På spørsmål om hva som menes med at "Observatør skal bidra med faktaopplysninger og relevant informasjon som er viktig for diskusjonene i porteføljestyret", svarte administrasjonen at dette handler om observatørens rolle i selve møtet. Styret ønsket avklaring rundt observatørens rolle i bevilgningssaker, og administrasjonen avklarte at de kunne være tilstede, men ikke kommentere. Et av styremedlemmene uttrykte bekymring for at observatørens tilstedeværelse kan være hemmende for styrets diskusjoner. Styreleder understreket at retningslinjene må følges av alle styrene. I henhold til disse kan observatørene være tilstede under behandlingen av alle sakene og de har samme taushetsplikt som styremedlemmene.

Vedtak: *Porteføljestyret tar KDs retningslinjer og Forskningsrådets kjøreregler til etterretning.*

Sak PSTEKNO 23/20 Porteføljeplan for muliggjørende teknologier

Saksdokument: Saksfremlegg vedlagt utkast til porteføljeplan for muliggjørende teknologier.

Versjon 1.0 av porteføljeplanen skal vedtas av Forskningsrådets styre i juni. Versjon 2.0 skal utarbeides etter dialog med eksterne aktører, senest innen juni 2022. Administrasjonen redegjorde innledningsvis for de endringene som var foretatt i dokumentet etter styrets innspill på Skype 4. mai.

Et samlet styre ga uttrykk for at innspillene var fulgt opp på en god måte. Begrepet bærekraft bør imidlertid gjeninnføres, selv om Forskningsrådets strategi primært bruker begrepet samfunnsutfordringer. Begrepet brukervennlig bør erstattes med brukersentrert og brukermål 3 må formuleres slik at det anerkjenner RRI-arbeidet som allerede finner sted i Norge. Videre ønsket styret å få framhevet teknologipotensialet knyttet utdannings- og læringsfeltet. Digital læring og kunnskap om hvordan digitale løsninger bidrar til læringsutbytte blir stadig viktigere, ikke minst i lys av regjeringens kompetansereform.

Flere styremedlemmer opplevde planens indikatoreksempel som noe snevre og ønsket seg mer foroverlente indikatorer som bedre får fram om ambisjonene om transformasjon blir fulgt opp. Administrasjonen informerte om at det er planlagt oppstart av et indikatorarbeid i Forskningsrådet, for å kunne følge måloppnåelse på tvers av porteføljene. Styreleder mente det det er behov for en egen diskusjon i styret om indikatorer, og ba om at det tydeliggjøres i versjon 1.0 av planen at dette ikke er en endelig liste med indikatorer.

Styreleder ba om at porteføljeplanen blir oppdatert i henhold til styrediskusjonen og eventuelle skriftlige innspill fra styremedlemmer som ikke fikk ta del i diskusjonen.

Vedtak: *Administrasjonen oppdaterer porteføljeplanen for muliggjørende teknologier på bakgrunn av diskusjonen i porteføljestyret. Styreleder godkjenner*

oppdateringene før planen oversendes til Forskningsrådets styre for endelig godkjenning.

Sak PSTEKNO 24/20 Internasjonalt samarbeid

Saksdokument: Saksfremlegg som redegjør for internasjonalt arbeid på porteføljestyrets ansvarsområde.

Administrasjonen orienterte innledningsvis om Forskningsrådets internasjonale arbeid, som følger fire hovedspor. Det første og viktigste sporet er de føringer om internasjonalt samarbeid som gis i de ordinære utlysningene. Det andre sporet er deltakelse i partnerskap, der flere land legger inn midler til finansiering av egne forskere i de prosjektene som vinner fram. Også EU-kommisjonen legger inn midler i de europeiske partnerskapene. Det tredje sporet handler om bilateralt samarbeid, bl.a. med prioriterte samarbeidsland, nordisk samarbeid, internasjonale partnerskap for fremragende utdanning, forskning og innovasjon samt EØS-midlene som brukes mot Øst-Europa. Innenfor dette sporet vil Internasjonal avdeling kunne matche de midlene som porteføljestyret legger inn. Det fjerde sporet er EUs rammeprogram Horisont 2020/Horisont Europa, der det så langt er norsk deltakelse i 1500 prosjekter og en norsk retur på 2,24 prosent.

Administrasjonen understreket at internasjonalt samarbeid er integrert i alt som gjøres innenfor den muliggjørende teknologiporteføljen. Porteføljepå planen gir retning og mål for videre innsats, men det kommer også signaler og forventninger fra politikere og departementer som må hensyntas, bl.a. om deltakelse i partnerskapene. I 2020 investeres om lag 12 prosent av styrets budsjett i internasjonale utlysninger. Det er ønskelig å vite om styret også fremover ønsker å avsette en viss prosent til dette, hvilke mål styret har for innsatsen, om det er bestemte temaer som bør prioriteres og eventuelt hvilke land styret mener det bør inngås samarbeid med. Et forslag til hvordan innsatsen kan operasjonaliseres vil bli utarbeidet som del av forslaget til investeringsplan for 2021-23, som styret skal vedta i sitt neste møte.

Styret bemerket at porteføljepå planens mål krever både internasjonal samhandling og kalibrering. Samtidig er dette et stort og komplisert område å holde rede på, og det er derfor vanskelig å vite nøyaktig hvor man skal gå. Hvilke frihetsgrader styret egentlig har, er også noe uklart samt hva de aktuelle valgene faktisk består i. Hva FoU-miljøene har behov for tilgang til internasjonalt kan også variere. For noen kan det være kompetanse, for andre kan det være markeder, trender og/eller infrastruktur. Det ble vist til at kravene til bedrifter i prosjektene varierer mellom land, og at søknader kan bli avvist dersom reglene tolkes feil. Til dette svarte administrasjonen at et felles regelverk er kommet på plass i EUs rammeprogram, men at det fortsatt er utfordringer innenfor andre partnerskap, der bedrifter vanligvis må følge nasjonale regler.

Styret ga uttrykk for at 12 prosent til internasjonale utlysninger virker som et rimelig nivå, og at innsatsen må integreres godt med resten av porteføljen. Det må også være rom for annen type internasjonalt samarbeid enn tradisjonelt forskningssamarbeid, herunder åpne for norske miljøer i internasjonale strukturer. Styreleder minnet om at internasjonalisering også betyr at kunnskap kan komme på avveie, og at man bør ha dette i mente ved valg

av samarbeidsland.

Vedtak: *Administrasjonen bes ta innspillene fra møtet med inn i arbeidet med investeringsplan for 2021-23.*

Sak PSTEKNO 25/20 Første diskusjon av investeringsplan 2021-23

Saksdokument: Saksfremlegg vedlagt eksisterende investeringsplaner for IKTPLUSS, BIOTEK2021 og NANO2021

Administrasjonen viste til at investeringsplanen for muliggjørende teknologier 2021-23 blir styrets første anledning til å gjennomføre tiltak som skal bidra til å oppfylle investeringsmålene i den nye porteføljeplanen. Selv om mange av prioriteringene i de eksisterende investeringsplanene videreføres, bl.a. for å gi en viss forutsigbarhet for søkermiljøene, anbefales det at styret tar noen nye grep allerede nå, som en start på et langsiktig arbeid med å dreie investeringene i ønsket retning. Tidligere har budsjettformålene utlyst midler hver for seg. Å ta tak i utfordringer som krever teknologisamarbeid, kan derfor være en mulighet. Det er økonomisk handlingsrom til dette i 2021.

Et samlet styre mente en felles satsing på tvers av budsjettformålene vil være formålstjenlig. Samtidig var styret usikker på hvordan en slik satsing bør innrettes. Konvergens mellom teknologiene betyr eksempelvis noe annet enn tverrfaglig samarbeid mellom teknologiene. Behovet for radikale innovasjoner ble blant annet løftet fram i styrets diskusjon. Det samme ble behovet for grensesprengende forskning og samspill mellom teknologier koplet til ulike kompetanser og disipliner. Styreleder ba administrasjonen utdype følgende tre retningsvalg til neste styremøte, og samtidig legge fram alternative forslag til hvordan anslagsvis 20 prosent av budsjettet kan rettes inn mot en eller flere av dem:

- Teknologiutvikling per se gjennom konvergens
- Tverrfaglig samspill for å møte konkrete bærekraftutfordringer
- Samfunnsansvarlige og radikale innovasjoner

Vedtak: *Styret ber administrasjonen utarbeide forslag til investeringsplan basert på diskusjonen i møtet. Forslaget legges frem i neste møte.*

Sak PSTEKNO 26/20 Bevilgningssaker

Sak PSTEKNO 26.1/20 Bevilgningsfullmakt løpende IKT-utlysning

Saksdokument: Saksfremlegg om håndtering av bevilgningsfullmakten for den løpende IKT-utlysningen.

Styret var i saken bedt om å gi sin tilslutning til at styreleder fremover kan beslutte avslag og bevilgning under den løpende utlysningen i IKTPLUSS. Administrasjonen viste til at en slik håndtering er i overensstemmelse med Forskningsrådets fullmaksregler, og at administrasjonen tidlig signaliserte at dette var ønskelig, både for å spare tid og styremedlemmene for arbeid.

Styreleder understreket at dersom det på noe tidspunkt skulle oppstå en situasjon der administrasjonen eller styreleder vurderer at det er behov for diskusjon av enkeltsøknader, vil saken bli sendt til styret for beslutning.

Vedtak: *Porteføljestyret slutter seg til at det er styreleder som mellom styremøtene beslutter avslag og bevilgning en bloc til søknader under den løpende IKT-utlysningen. Alle søknader som eksterne eksperter har gitt hovedkarakter 6 eller 7 skal bevilges. Ingen søknader med hovedkarakter 5 eller lavere skal bevilges.*

Sak PSTEKNO 26.2/20 Oversikt over foretatte bevilgninger

Saksdokument: Saksfremlegg med oversikt over bevilgningsvedtak på porteføljestyrets ansvarsområde som er foretatt av andre.

Administrasjonen orienterte kort om bevilgningene fra budsjettformålene innenfor styrets ansvarsområde som er foretatt i etterkant styremøte PSTEKNO 1/2020.

Vedtak: *Styret tar rapporteringen til etterretning.*

Sak PSTEKNO 27/20 Eventuelt

Styret ble orientert om at Agnete Fredriksen har måttet trekke seg fra styret på grunn av stor arbeidsbelastning. Administrasjonen arbeider med å finne en erstatte.

I forbindelse med at Forskningsrådet har innført løpende utlysning av Innovasjonsprosjekt i næringslivet (IPN), vil det blir gjennomført søknadsbehandling og foretatt IPN-bevilgninger ca. fire ganger i året. Det er behov for at styret setter av en times tid til et bevilgningsmøte på Skype 25. juni mellom kl. 9 og kl. 12.

Vedtak: *Administrasjonen finner tidspunkt for Skypemøte for bevilgning til søknader under den løpende IPN-utlysningen.*

Sak PSTEKNO 28/20 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Forslag til vedtaksprotokoll ble gjennomgått og godkjent.

Vedtak: *Protokollen godkjennes.*